

Mina Sörmländska rötter

Jag heter Björn Marklund och har mina närmaste rötter i Luleå och Umeå. Luleådelen på mormors sida är dock inflyttningar från södra Sverige.

Min mormors mor Anna Sofia Karolina Andersson föddes i Stockholms söderkvarter 1862. Hon utbildade sig till sjuksköterska och tog tjänst i Luleå. Mormors far var trädgårdsmästare från Blekinge och även han sökte sig till Norrbotten och Luleå. Han ska enligt släkthistorien fått en kniv i benet och åkt i en utdragssoffa över isarna till sjukstugan i Luleå och... ja den som vill veta mer om honom kan googla på diginpast.se och läsa om Karl Fredrik Johansson. Men nu handlar det om Anna Sofia Karolina. Hon kom från ganska enkla och tuffa förhållanden men tog sig vidare. Man kan undra varifrån hon fick sin drivkraft? Kanske finns det att hitta i hennes bakgrund?

I västra Södermanland, bland tjänstefolk, statare och indelta soldater, finns en stor del av hennes historia. Jag har letat runt i Arkiv Digitals inskannade husförhör och kyrkoböcker, kompletterat det med att leta i Lantmäteriets historiska kartor och utifrån detta gjorde jag en resa mellan församlingar och gårdar fem dagar i augusti. Med forskarhjälp från Arkiv Sörmland har jag kommit lite djupare och som på beställning levererar Katrineholm-Flen-Vingåkers släktforskare via Arkiv Digital en sökbar databas med födslar, vigslar och döda i Västra Sörmland 1666-1894! I Sködinge-Lerbo hembygdsförenings årsskrift 1997 "hittade" jag också ett soldattorp. Så här blev det----

Gillberga församling, Biby gård

Olof Nordquist och Maria Ljungberg, lakejen flyttar från Stockholm till Nordön

Min mormors mors farmors mors far och mor; Olof (f 1740) och Maria (f 1744) gifter sig i Stockholm, Kungsholms församling 1769. Olof står som lakej i vigselboken¹. Med lite letande i Stockholms församlingar hittar jag den dotter som förde slakten vidare åt mitt håll och även två ytterligare döttrar, alla tre födda i Jakob o Johannes församling.

1789 flyttar de till Södermanland för att tjäna på Biby gård, Gillberga församling². Olof står som betjänt och när jag hittar Biby gård efter en färd på slingriga vägar och till slut genom en allé är det inte svårt att se att här fanns en hel del tjänstefolk.

Biby gård 2017, 228 år efter Olof och Marias ankomst, inte helt olikt det de först mötte. Foto: Björn Marklund.

¹ Kungsholm (AB, A) EI:1 1753-1771 Bild 88 / Sida 169

² Gillberga (D) AI:2 (1786-1796) sid 2 och 74

Biby gård övertogs av släkten von Celsing 1781. I letandet efter var i Stockholm som familjen Nordquist bor hittar jag att Envoyén högvälborne herr Celsing bor i kvarteret Winstocken³ i Jakob o Johannes. Helena på Arkiv Sörmland hjälper mig vidare: *Celsingarna köpte hus i Stockholm i slutet av 1700-talet när bröderna Gustaf och Ulric flyttade hem från diplomattjänst i nuvarande Turkiet. Enligt boken Biby: ett fideikommiss berättar (2014) ärvde brodern Ulric sin bror Gustaf och blev då innehavare av hela det gods- och brukskomplex m.m. som bröderna byggt upp. En av fastigheterna var ett stenhus i hörnet av nuvarande Gustav Adolfs torg och Regeringsgatan (i Jakobs och Johannes församlingar), som Gustaf köpt av släkten Leijel 1776. Även Ulric innehade ett grannhus precis i närheten, det s.k. Burtzka huset i kv. Vinstocken som han köpte 1793. Här på Gustav Adolfs torg bodde efter Gustafs död 1789 brodern Ulric och systemen Anna Helena tillsammans.*

Det får mig att anta att Olof Nordquist var lakej/betjänt hos Celsing redan i Stockholm och att familjen fick följa med till Biby när Celsing förvärvade gården.

Nordön i husförhör, kartor och gårdsarkiv

Men familjen Nordquist bodde inte på Biby gård utan istället på Nordön, 2 km söderut från herrgården. Den äldsta husförhörlängden i Gillberga är från åren 1749-1786, där finns inte Nordön med i registret. Nästa husförhörlängd är från 1786-1796 och då dyker både Nordön och min anfader upp⁴. Det antyder att torpet byggdes då och att Olof Nordquist med familj var de första som bodde på Nordön.

När Biby gård gick ur släkten Celsing's händer för några år sedan, lämnades gårdsarkivet till Arkiv Sörmland. Den äldsta kartan över ön, som också finns i gårdsarkivet, är från 1755 och visar att ön då är obebodd. I Bibys avräkningsbok från 1801 benämns ön Oxön, 1802 och 1803 heter den Nordön, liksom i husförhörlängderna.

Däremot fiskades det runt ön; de små strecken ut i vattnet märkta cn är markeringar för "mörtvasar"⁵, ett system av mjärdar för att fånga fisk. Halva ön är markerad som äng, vilket bekräftar att den redan då användes för bete.

Nordön/Oxön på karta över Hyndevads ström 1755. Biby gårds arkiv, Arkiv Sörmland.

³ Jakob och Johannes (AB, A) Al:21 1798-1801 Bild 37 / Sida 28

⁴ Gillberga (D) Al:2 1786-1796 Bild 7 / Sida 2

⁵ <http://runeberg.org/fataburen/1918/0103.html>

Nästa karta från 1829, visar tydligt att här finns ett torp.

Nordön 1829 Lantmäteriets historiska kartor Nordön. Lantmäterimyndighetens arkiv 04-HUR-53.

Promenaden till och från Biby gård, cirka 2 km; en lång men vacker väg, över fält, genom en ekbacke och en kohage (med kor!), över två broar, tog mig ner till ön och vidare till torpet. De nuvarande ägarna tog vänligt emot mig. De visste att det skulle vara ett gammalt fiskartorp och jag kunde berätta vem jag antog bott här först.

Torpet på Nordön är väl bibehållet. Det har fått en veranda, takhöjden inne tyder på att det höjts några stockvarv, men annars har det inte förändrats mycket. Kök och kammare, brant trappa upp till en vind. Modell soldattorp på slutet 1700-talet.

Olof och Marias boställe på Nordön augusti 2017. Foto: Björn Marklund.

Nordön 1789-1939

Inspirerad av TV-serien "Det sitter i väggarna" gör jag en avstickare från släktforskningen och följer torpets vidare öden. Via husförhörslängder går det att följa in- och utflyttningar på Nordön.

Först på ön är alltså familjen Nordquist, Olof Nordqvist dör av ålderdom 1817, och resten av familjen lämnar ön (mer om det i nästa kapitel). In flyttar fiskaren Jonas Pärsson med hustru Alma Andersdotter. Dessutom bor där drängen Anders Andersson.⁶ 1821 har Jonas bytt efternamn och heter nu Jonas Sand.

1825 flyttar fiskaren Anders Ledin med modern Maja Ersdotter in på Nordön. Modern står som utfattig. Det verkar som Anders Ledin tar över Nordön. 1825 bor Anders Ledin med sin hustru Stina Andersdotter. Modern (född 1767) bor kvar hos sin son.

De nuvarande innevärdarna berättar att de hittat 2 shilling banco från 1836 när de grävde under köksfönstret. Också det en del av Nordöns historia och ett kvitto på husets ålder.

Pigor och drängar kommer och går hela tiden och många stannar bara en kort period, ett år eller två. Bara de första 30 åren efter att Nordquist lämnat över till fiskarfamiljen passerar femtotalet pigor och drängar.

I 1851 års husförhörslängd benämns stället Fiskartorpet Lyckan. Dagens "torpare" berättar att den lilla ön strax söder om Nordön benämns Lycksalighetens Ö. Kanske var fiskelyckan god i vattnen runt Nordön? Men vattnet både ger och tar, familjen Ledins dotter Anna Lotta drunknar 1841, 10 år gammal.

Fiskare Ledin finns i alla fall kvar med sin familj och fiskaren Carl Magnus Moberg med hustru Hedda Maja Ersdotter och sönerna Carl Eric och Frans Wilhelm kommer till Nordön. Drängen heter nu Carl Eric Larsson och pigan Christina Charlotta Andersdotter.

1858 drar fiskarfamiljen Moberg vidare. 1861 dör fiskare Ledins hustru Stina Andersdotter i lungsot och sonen Anders Gustaf tar över fisket tillsammans med hustru Anna Stina Olsdotter, som flyttar in hos Ledin med sina 4 barn.

Anders Gustaf Ledin dör 1869 och Anna Stina bor kvar som änka. Barn gifter sig och flyttar, pigor och drängar kommer och går. 1879 bor änkan kvar med sonen Pehr från första äktenskapet, dessutom en dräng och en piga.

1893 dör fiskaränkan och nu verkar verksamheten på ön ha ändrat karaktär. Nästa innevärdare står som torpare med namnet Karl Gustaf Ersson med hustru. Han efterträds 1906 av torparen Karl Erik Karlsson med hustru Anna Paulina och 3 barn. De ersätts 1909 av torparen Johan Erik Österberg med hustru Anna Wilhelmina Gustafsson och två döttrar Ulrika Wilhelmina och Brita Erika. 1915 tar Karl Martin Åkerblom med hustru Elida Adolfina Nordin och döttrarna Elna Sofia och Alida Maria över torpet. Den siste torparen, Axel Arvid Eriksson, tar över 1921. 1927 tar en arrendator, Gustaf Leander Gustafsson, över tillsammans med hustrun Sofia Charlotta Pettersson och barnen Hilda Linnea, Inez Sofia Linnea och fosterbarnet Bengt Erik Yngve Lindqvist.

⁶ Gillberga (D) AI:6 (1816-1820) sid 16

Fiskarfamiljerna fick många barn så det var nog trångt i fiskartorpet. Alla pigor och drängar som bodde på ön tyder på att det nog fanns fler hus och stugor som det gick att bo i. Dagens torpare, herr och fru Holmberg, berättar om husgrunder de upptäckt och besökare som säger sig ha haft bröllop i ett av husen på ön.

Nordquist på Nordön 1789-1817

Tillbaka till släktforskningen! 1789: Lakejen Olof Nordqvist och hans hustru Maria Ljungberg kommer flyttande från Stockholm till Biby och bosätter sig på Nordön. De har då tre döttrar: Anna Brita född 1771, Maria Christina född 1781 och Greta Lisa född 1787. Olof arbetar som betjänt på Biby gård.

Mitt antagande att de var först på Nordön och att de även tjänade hos Celsing i Stockholm får ett bra stöd av Helena på Arkiv Sörmland: I Bibys gårdsarkiv finns nämligen följande:

Beskrivning
ur Biby gårds
arkiv, Arkiv
Sörmland.

Beskrivningen över vad som behöver göras med Nordöns torp inleds med meningen: Nordön förr som donation till en gammal betjänt Nordquist, nu brukas detta ställe under Biby gård och...

Denna inledning ger onekligen lite rysning: här bekräftas det jag antagit, Olof Nordquist har tjänat hos Celsing i Stockholm och får följa med till Biby när de förvärvat Biby gård, dessutom byggs ett torp till familjen ute på Nordön! För lång och trogen tjänst, och min fåfänga vill tro att ön byter namn från Oxön till Nordön när Nordquist flyttar in, men det får stå för mig...

Olof är 49 år när han flyttar från Stockholms innerstad till en ö i östra änden av Hjälmarens. Jag kan tänka mig att han inte är en så driven torpare och Biby gårds storlek ger väl en bild av att en betjänts dag var fylld utan så stora möjligheter till att arbeta på torpet. En 49-åring i slutet av 1700-talet var väl dessutom inte den vältränade gymbesökare som vi ser idag. I arkivets forskarsal får jag bl.a. tillgång till Biby säteris avräkningsböcker för 1801- 1803. 1801 har Olof en inestående skuld på 5 riksdaler och 40 skilling och köper en tunna blandsäd på kredit för 4 riksdaler. I mars 1801 lyckas han betala skulden på 5:40 "Contant till Hane". Carl Hane⁷ är inspektör på Biby säteri och sköter alltså säteriet åt Celsing. De följande åren släpar skulden för Olof Nordquist. I avräkningen för andra torp syns hur skulder arbetas av med leverans av säd, skor till herrskapet etc. men det jag hittar om Nordön tyder på Olof inte hade samma möjlighet, eller så hade han lite privilegier som gammal trotjänare.

⁷ Gillberga (D) AI:3 1797-1805 Bild 400 / Sida 34

Olof Nordqvist		74
1800	500 50 Skuld till nästa år	500
1801	100 00 Kontant genom Kassa	100
	500 50 Skuld till nästa år	500
		9,40

Ur avräkningsbok 1800-1801, Biby gårds arkiv, Arkiv Sörmland.

Helena hittar ytterligare en "ekonomisk" händelse i arkivet. Olof Nordquist får 2 stat ull efter statlistan. Årtal obekant men det skulle kunna kopplas till en registrerad fårklipping på Hvarsta 1807.

Men det finns mer! I det testamentariska fideikommissförordandet efter Ulric Celsing från 1804-1805 framgår det tydligt att min släkting var med bland dem som det sörjdes för: § 21: *Af framledne Presidenten Baron Celsings gamla Betjenter är numera ingen öfrig, utom afskedade Lakejen Nordqvist, som för sin öfriga lifstid behåller honom anviste boställe och gårdsstat på Biby, samt innehafvande årliga penningelön mm.*

Nordqvists döttrar

Äldsta dottern Anna Brita är 18 år när familjen flyttar till Nordön, hon kommer inte med direkt utan först två år senare. Uppenbarligen försöker hon bilda familj. 1793 får hon dottern Maria Carolina, fader okänd enligt födelseboken. 1795 flyttar hon till Stenkvista och får tjänst som piga i prästgården. Hon träffar skraddaren Jonas Lundquist, de tar ut lysning och hon flyttar åter till Nordön. Kyrkböckerna tyder på att de lärt känna varandra tidigare, enligt förhören på Nordön kom skraddaren dit 1794. I husförhöret står ingen anteckning om att Maria Carolina är oäkta, vilket skulle kunna tyda på att Jonas tagit på sig faderskapet.

Jonas gifter sig med Anna Brita 1796 men det blir ett kort äktenskap, enligt husförhöret skiljer de sig lagligen i Eskilstuna redan 1802. Jonas flyttar då från Nordön och Anna Brita flyttar till Eskilstuna 1806/07, dock utan sin dotter, som blir kvar hos mormor och morfar. Här försvinner Anna Brita ur sikte.

Dotter nummer 2, Maria Christina (Maja Stina), gifter sig med indelte rekryten Christopher Dagerlöf i Björstorp 1801. Björstorp ligger bara på andra sidan kanalen söder om Nordön och hör under Biby säteri. I lantmäteriets kartor (04-GIL-67, Ägomätning, 1818) står det dessutom att Björstorp är ett dagsverkstorp till Biby. Så de har säkert setts både på Biby och i kyrkan. När de gift sig får Christopher också sitt soldattorp i Jäder/Idö. Han byter till namnet Id och de flyttar till Idö soldattorp nummer 1167⁸ där de får dottern Maja-Lisa 1801. En av faddrarna är förresten Majorskan högvälborne fr. C Celsing på Biby gård.

Det kan alltid löna sig att googla på informationen man har och här får jag en rolig träff. Soldattorpet är dokumenterat och jag hittar till och med roteskylten som suttit på torpet.

Idö Soldattorp nummer 1167 Rotetavla. Bilden funnen via Google, fotograf okänd.

⁸ Jäder (D) AI:5 1798-1806 Bild 250 / Sida 243

Christopher Ids dör i rödsot (dysenteri) i maj 1803 och i november samma år får Maja Stina en dotter, Greta Stina. Hon och döttrarna flyttar tillbaka till Nordön. Men Christophers och Majas relation har en fortsättning...

1811 står det gamla paret Olof och Maria som gratialister dvs de har "gått i pension" och bor kvar utan att behöva arbeta på Biby. Kvar på Nordön finns dessutom dotterdotter Maria Carolina som får sonen Carl Olof (fader okänd) och även dotterdottern Greta Stina Ids. Man kan ana att Maria Carolina tar hand morföräldrarna och storasysters efterlämnade dotter.

1817 dör Olof Nordqvist av ålderdom 77 år. Resten av familjen lämnar då Nordön⁹. Hustrun flyttar 1818 som gratialist till Hvarsta, där hon dör 1828 av ålderdom. Med henne följer dottersonen Carl Olof. Hvarsta är ett säteri 1 km väster om Biby gård, och som dessutom hör till Biby. Greta Stina flyttar till Stenkvista, jag hittar henne inte där. Maria Carolina flyttar till Biby och står här som pigan Maria Carolina Jacobsdotter, det antyder att hennes "okände far" skulle heta Jacob. 1820 flyttar hon vidare till Skedtorp, också det Gillberga församling. In på Nordön flyttar fiskaren Jonas Pärsson med hustru Alma Andersdotter, betjäntens boställe blir ett fiskartorp.

Jöns Dagerlöf och Elisabet Johansdotter, en trumslagare och hans söner

Maja Stina är en anmoder så nu behöver vi hitta henne en make som gör att min gren av släkten kommer vidare.

I Stenkvista församling, Kälbro by finns det jag söker. En karta från 1727 är särskilt intressant. Den stora blå ringen nedan ringar in ett trumslagartorp och mindre orangea Kälbro soldattorp, båda intressanta för mig.

Via Lantmäteriet historiska kartor hittar jag Kälbro 1727 Trumslagartorpet. Lantmäteristyrelsens arkiv Stenkvista socken Kälbro 1-3.

⁹ Gillberga (D) Al:6 1816-1820 Bild 230 / Sida 16

I Trumslagartorpet bor 1765 trumslagare Jöns Dagerlöf (f 1737) och hustrun Lisa Johansdotter (f 1743). En trumslagare tillhörde de som förde befäl över trupperna och var alltså lite mer än en indelt soldat, som vackert fick marschera dit trumman manade. Det syns också på kartan, där trumslagarens ägor är betydligt större än soldattorpets. Roligt också att kartan från 1727 fortfarande kan användas för att orientera sig i Kälbro och hitta torpen.

Jöns och Lisa får sonen Christopher år 1779. Denne Christopher flyttar 1800 till Björstorp och står där som rekryten Christopher Dagerlöf. Detta Björstorp ligger strax söder om Nordön där vår Maja Stina bor. De träffas, kanske i kyrkan, fattar tycke, eller kanske bara kommer överens, och gifter sig som vi redan vet och Christopher blir indelt soldat på soldattorp 1167 i Jäder och tar sig därför namnet Ids. Men ganska snart blir Maja Stina alltså änka.

Anders Kjell och Maja Stina Nordquist, änkan tar brodern

Trumslagare Dagerlöf och hans hustru får fler barn; 1784 föds sonen Anders Dagerlöf. Han flyttar 1804 till Gillberga by där han tjänar dräng under namnet Anders Jönsson. År 1806 återvänder han till Kälbro, nu som indelt soldat på Kälbro soldattorp nr 1084. Anders är alltså bror till Christopher så det är, för den tiden, inte så konstigt att han gifter sig med Christophers änka. Eftersom han dessutom bott i Gillberga by så känner han nog henne redan. Maja Stina Nordquist och Anders Dagerlöf Jönsson gifter sig 1811. Anders heter nu Käll efter sitt soldatuppdrag. De får 3 barn tillsammans. Sonen Jan-Olof föds 1808, utom äktenskapet, och dör redan 1810. Han står därför som oäkta i husförhöret. Dottern Anna Catharina föds i december 1810, paret gifter sig strax efter varför hon slipper benämningen oäkta. Tillsammans får de också dottern Carolina Kjell 1813, som skall föra våra gener vidare (stavningarna av namnen Kälbro och Käll varierar i skrifterna).

Både Anders och Maja Stina dör på soldattorpet. Maja Stina dör av häftig feber 1819. Anders dör på torpet men i en liten undantagsstuga 1834 i svinsot (tuberkulos). Torpet står kvar om än förfallet och undantaget är numera en sommarstuga ägd av Anna Källén Gripenfors, ättling till en av de senare soldaterna på torpet (alltså inte en släkting).

Johan Erik Andersson och Carolina Kjell, tillbaka till Stockholm

Carolina flyttar 1828 till Torshälla, där hon blir kvar ett år. Hon flyttar sedan vidare till Utö och därefter till Stockholm. Carolina arbetar som piga i olika hushåll och där någonstans träffar hon Johan Erik Andersson (f 1813). I Stockholmsböckerna står det att han kommer från Runtuna men jag hittar honom inte där. Så om även han är Sörmlänning eller inte återstår att se. De gifter sig i Maria Magdalena församling 1843 och får sonen Ernst Johan Adolf Andersson, kakelugnsmakargesällen som är Anna Sofia Karolina Anderssons far.

Håkan Högberg och Anna Hansdotter, ett soldattorp till

Nu går resan vidare, vi måste ju skaffa en mor åt Anna. Här börjar vi några mil söder om Gillberga och Stenkvista, i Sköldinge församling. Det första letandet utgår från mina gamla vänner Börje och Annika, som tillsammans har ett hus söder om Sköldinge och som visar sig ha både lokalkännedom, medlemskap i hembygdsföreningen, litteratur om Södermanland – och tre gamla cyklar. Vi cyklar norrut och rundar Valdemaren för att se vad vi kan hitta. Men först en titt i Sköldinge-Lerbo hembygdsförenings skrifter.

Enligt hembygdsföreningens årsskrift 1997 kom en Håkan Högberg från Västergötland och fick tjänst vid soldattorpet Eklunda 1744, vid generalmönstringen 1763 antecknas han som "sjuk på roten"

enligt prästens attest. Vid GM 1774 beviljas han "avsked med dubbelt underhåll, tjänt i finska och pommerska kriget". Familjen flyttar då till Sköttlund, några kilometer väster om Grysta.

Vi cyklade runt Valdemaren genom Grysta och till Sköttlund. I Östra Grysta hittar vi ett torp av samma ålder som Eklunda, det kan kanske ge en bild av hur det såg ut en gång.

Simonstorp, Östra Grysta: torp och utsikt. Påbyggnaden på mitten är av senare datum. Foto: B. Marklund

Här startar nästa resa i släktträdet. Soldaten Håkan Högberg (f 1718) och Anna Hansdotter (f 1718) bor på Grysta soldattorp Eklunda, de gifte sig där 1748¹⁰. Håkan och Anna får 7 barn, sonen som föds 1765 får namnet Håkan. Anna Hansdotter verkar ha avlidit 1787 då hon stryks i husförhöret. Håkan Högberg d.ä. avlider 1801, 82 år gammal.

Håkan Högberg och Stina Larsdotter, från soldat till lantarbetare

Håkan Högberg den yngre tar över Sköttlund när fadern blir gammal. Han gifter sig med Stina Larsdotter år 1791, varifrån hon kommer har jag ännu inte listat ut. De får 7 barn, där Lars Håkansson född 1792 är den som tillhör min gren. Vi hittar Sköttlund på vår cykeltur, men det är osäkert på om huset i förfall kan vara det Sköttlund de bodde i.

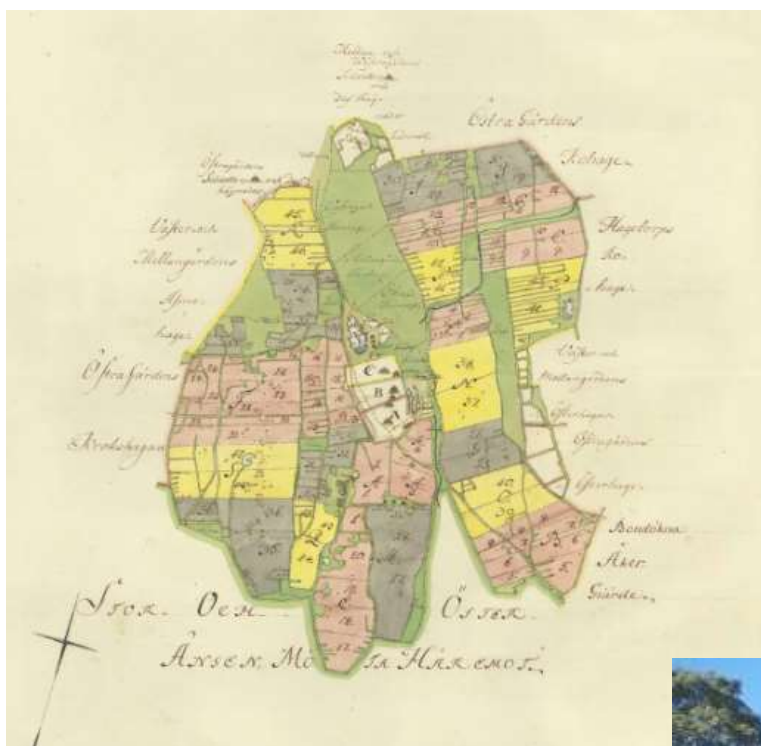

Bild från Sköttlund, var det här de bodde? Foto: Björn Marklund.

1818 flyttar familjen till Floda församling, Banninge, men då har Lars Håkansson redan gett sig iväg på egen hand, som statardräng. Banninge är inte nästgårds så resten av resan får bli i bil.

I Banninge står Håkan som arbetare. Det är ett större jordbruk med tre gårdar på en höjd mitt i ägorna.

¹⁰ Sköldinge (D) AI:2 1723-1742 Bild 1210 / Sida 219

Banninge gårdar, 1780, Lantmäteriets historiska kartor. Lantmäteristyrelsens arkiv Floda socken Banninge 1-3.

När vi hittar Banninge idag så finns det fortfarande tre gårdar, men nu står här tre stora arbetarbostäder som tyder på att Banninge gård var livskraftigt långt in på 1900-talet. En passerande granne, inte äldre än 50 år, berättar att han i sin ungdom jobbat på gården och att alla tre husen då var bebodda, men nu står de tre husen sorgligt tomma.

*Till vänster: Banninge, C-gården, sent 1800-tal?
Ovan: En av de äldre ekonomibyggnaderna.
Foto: Björn Marklund.*

1836 bor Håkan och Stina fortfarande på Banninge, Håkan är dövd. En av döttrarna bor kvar, hon är sen tidigare antecknad som ofärdig och föder en oäkta son Erik 1834. Håkan dör i januari 1845 av ålderdom. Hustrun står nu antecknad som bräcklig. Den ofärdiga dottern bor kvar med sin son. I oktober 1847 dör Stina, 84 år gammal. Dottern får tjänst som piga hos torparen Erik Larsson och hennes lillasyster Eva Håkansdotter i Swedala. Sonen Erik tar tjänst på gården Smedstorp.

Lars Håkansson och Anna Cajsa Larsdotter, statardrängen och hans hustru flyttar vidare

Lars flyttar hemifrån och jag hittar honom nästa gång som dräng i Blacksta, Kulsta fräsegård. Där gifter han sig med pigan Anna Cajsa Larsdotter (f 1788) från Sködinge Björnmyra soldattorp. De flyttar till Forssa Källerö där de får sonen Lars Petter, född 1814. Källerö hör till Sofielund och som faddrar står rättaren och hans hustru på Sofielund tillsammans med en piga på samma ställe.

Källtorp (röd yta) och Sofielund (till höger vid vattnet) 1795, Lantmäteriets historiska kartor. Lantmäterimyndighetens arkiv 04-FOA-24

Källtorp finns inte längre kvar och trots en vandring kors och tvärs i skogen på några timmar lyckas vi inte hitta något säkert tecken på var det låg. 1816 flyttar familjen ner till Sofielund. Vi träffar den nuvarande ägaren och får veta att den ursprungliga herrgården har brunnit. Men några hus från Lars och Annas tid finns kvar; en flygel renoverad i gammal stil och några ekonomibyggnader.

Flygelbyggnaden

Ett lutande sädesmagasin

Vällingklockan

Foto Björn Marklund

1817 flyttar den lilla familjen från Forssa och bor en kort period på Banninge, dvs i samma gård som Lars föräldrar. Därefter fortsätter statarfamiljens liv. 1822 flyttar de till Ärla, Stenby och arbetar på Tummelsta gård. Här möts vi av kalla handen när vi vill fotografera så det får bli en bild på allén ner till Tummelsta och en grindhalva. Vägen till och från jobbet, mellan Stenby och Tummelsta är en dryg kilometer.

*En "dagpendlares" väg till jobbet
Foto: Björn Marklund.*

Tummelsta, huvudentrén

1823 får de en son till, Anders Gustaf. Då bor de på Tummelsta, lite kortare till jobbet kan man tro. 1826 flyttar de vidare till gården Kroberga även det i Ärla församling.

Hur de bor vet jag inte men frun i huset visar på det hon kallar en "drängstuga", som skall vara från den tiden.

*Kroberga, hus från den tiden, kanske bodde de här men säkert i ett liknande hus, dock utan blå cykel.
Foto: Björn Marklund.*

Tiden på Kroberga blir kort, redan 1827 flyttar de vidare till Flättorp, Stora Häradsäng, även det i Ärla församling men en lång och krokig väg österut. Väl framme hittar vi en vacker plats, väl bibehållen och helt bebodd.

Stora Häradsäng 2017, 190 år senare. Foto: Björn Marklund.

Här slutar släktresan för denna gång, 4 mil på cykel, 60 mil kors och tvärs i bil på smala, vackra, krokiga vägar. Familjen Håkansson drar, enligt husförhöret, vidare till Stenkvista församling redan samma år. Jag har ännu inte lyckats hitta dem där. Nästa gång jag hittar familjen (genom lite detektivarbete) bor de på Värmdö g:a Hesselbaren dit de kommer från Botkyrka 1830. Sonen Lars Petter flyttar 1834 vidare till Bullandö där han 1835 gifter sig med Gustava Malm (f 1805), från en båtsmansläkt. De får 1842 dottern Johanna Sofia, hon som senare skall gifta sig med kakelugnsmakargesäll Ernst Johan Adolf Andersson som är son till soldatdottern Carolina Kjell. De två som blir föräldrar till Anna Sofia Karolina. Men den resan spar jag till ett annat år.

Gävle 2017-09-14

Björn Marklund

PS

Vill du veta var jag varit? På Lantmäteriets hemsida finns lättsökta kartor där de flesta ställena går att hitta och via deras historiska kartor kan du hitta många intressanta kartor som visar hur det såg ut "när det begav sig". Adresserna i Arkiv Digital är inkörsportar varifrån det går att navigera framåt och bakåt i tiden. Och glöm inte våra fantastiska arkiv, där finns både fakta och kunskap!

Om du undrar något eller vill korrigera mina resultat så maila mig på gmail.com under namnet marklund61

DS